

ԳԱՅՐԵՆԻՔ

ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ կը հրատարակուի ամեն Շաբաթ օր : — Բաժանորդագրութեան պայմանքն են Գործայ եւ Գաւառաց համար քաղաքացիական ծախք միասին 50 դր2. — Վեցամսեայն մէկ Բաժնի Ծախք. — Ձեռքէ կը ծախուի 40 փութայն : — Ո եւ է զիր եւ համակ պէտք է ուղղել տա Տէր-Խմբագիր Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ, Մ. Սարգեան տպարանը, Մերեան չորշու Ռուսի Եփեմի խան քիւ 20 :

Ն Ա Մ Ա Կ Ա Ն Ի ԺԸ.

.....Բարեկամ,

Անշուշտ դու եւս կը հետաքրքրուի Ազգ. գործոց վիճակին որ մերթ տխուր մերթ մխիթարական է. սակայն տխուր կողմեր շատ ունի : Մեր Ազգ. գործիչները շատ անգամ ստուերին ետեւէն կը վազեն առանց իրականը փնտռելու : Կը պակսին ի մեզ գլխաւոր հանգամանք Ազգի մը յառաջդիմութեան : Սին եւ ունայն ցոյցեր աւելի բաժին եղած են մեզ քան հա՛ դարտ եւ պարկեշտ գործունէութիւն որ յառաջդիմութիւն սիրող ազգի մը գլխաւոր յատկանիշն պարտի լինել : Օրինակի աղաղակ՝ Սահմանադրութեան տարեդարձը կը տօնելք ամեն տարի առանց զայն սիրելու, առանց անոր բարիքները ձանձնալու եւ թերութիւններ ըմբռնելու : Յոյցի համար կը կատարեմք այս հանդէսը, մանաւանդ որ ժողովրդական զուարճութեան եւ զբօսանաց առարկայ կը դառնայ այն : Տարիներ առաջ երբ տակաւին նորածին Սահմանադրութեան եռանդը մարած չէր, երբ Սահմանադրութիւնը իբր անսահման բարիք մը կը նշկատուէր, աւելի վայելուչ աւելի չքեղ կերպով կը կատարուէր տարեդարձի հանդէսը : Պա, կեշտ արհեստաւորաց դասէն զատ պաշտօնական անձինք՝ երեսփոխանք, վարչութեան անդամք, զանազան ընկերութեանց ներկայացուցիչք եւ ուսեալ երիտասարդութեան դասը խմբովին կը գտնուէին հանդիսավայրը : Իսկ այժմ արհեստաւորաց դասէն եւ ռապիկ ժողովուրդէն զատ ոչ ոք կը գտնուի հանդիսին : Ստոյգ է որ այժմու հանդէսները նախկին չուքն ու փառաւորութիւնը չունին, չոգենաւային երթեւեկութիւնք չկան, ծովային սխալի տես,

արանները կը պակսին, հանդիսավայրին մեծութիւնն ու ընդարձակութիւնը եւ յարմարութիւնը չկան : սակայն Հիւանդանոցի մօտաւորութիւնն եւ այս հաստատութեան նպատակը եռանդն ու նախանձախնդրութիւնն կընտան մեծ գիւլութիւններ ու գրգռ տալ Սահմանադրութիւնը սիրող սրտերուն : Սակայն բարեկամ, ընդհանրապէս նորասեր եմք մեք, Սահմանադրութեան տարեդարձը վերցուր Հիւանդանոցէն եւ ուրիշ տեղ մը տօնէ զայն : առաջին եւ երկրորդ տարիներուն հո՞ծ բողոքութիւն մը կը գտնես : սակայն երկրորդ տարին եռանդը կոկոխ չըռաղիլ, ըստ որում հանդիսավայրը նոր ըլլալէ կը դադրի : Ձի գիտեմք թէ մեր ժողովուրդը ինչպէս ըմբռնած է այսպիսի հանդէսները : Ազգերն իւրեանց յեղափոխութեանց կարեւոր թուականներն ունին եւ զանոնք կը տօնեն նոցա յիշատակն պահպանելու ոգով, այնու տեսութեամբ թէ յեղափոխութիւնք մեծ բարիք մը ընծայած են Ազգին եւ անոր վիճակը բարձրացուցած ու կառավարութեան եղանակը դէպի լաւն առաջնորդած են : Մեր մէջ եւս ամիրայական կամ միապետական գրութեան յաջորդած է Սահմանադրական գրութիւնը : որով ժողովուրդը իւր քուէովն ու ազատ ընտրութեամբ տէր եղած է իւր ունեցածին : Սակայն այս իրաւունքը զոր կը վայելէ ժողովուրդը, հետզհետէ կը կորսնցունէ իւր ուժն ու կարեւորութիւն : վասն զի Սահմանադրութեան հաստատութենէն ի վեր քսան եւ ութը երկար տարիներ անցած են, եւ այս երկար տարիներու հոլովումը ակա՛ծ է տաղտուկ եւ ձանձրոյթ պատճառել մեր նորասեր ժողովրդեան, որով եւ Սահմանադրութեան հանդէսը տօնելու եռանդն ու փափաքն ալ զգալապէս նուաղած է :

* *

Կարևոր դէպք մը բաւական գործունեց մայրաքաղաքիս Հայ ժողովուրդը: Մշոյ Կաթողիկ Հայոց առաջնորդը քանի մը տեղէ վերաւորութեան է, սոյն ոճիրին հեղինակ ճանչցուած են Միացեալ ընկերութեան դասատուներէն մին և ուրիշ մի քանի հայեր: Յայտնի չէ տակաւին թէ սոյն խժդժական գործին բուն պատճառն ու շարժառիթն ինչ է, սակայն քննութիւնն անշուշտ երեւան պիտի հանէ: Ամեն ազգաց մէջ, մինչև իսկ ժողովրդեան ամեն դասակարգին մէջ ոճրագործութիւնք կան և կըրնան պատահիլ, որով աղբ մը, ընկերութիւն մը, ընտանիք մը ոչ կանպատուի ոչ կարատաւորի: Ընտանիքի մը անդամոց մէջ կան անձինք որ իրենց դէմ ելած նախատանաց ու անարդանաց վրէժ-խնդիր կը կանգնին, կան ալ որ անտարբեր կը լինին: Այսպիսի պարագայի մէջ պարկեշտ ճանչցուած ընտանիքի մը պարկեշտութիւնն ու պատիւը չեն վտանգիր: Այսպէս է նաև վերոյիշեալ դէպքը: Միացեալ ընկերութեան դասատուներէն մին անձնական գործով մը կրնայ մէկը վերաւորել կամ սպաննել, արդարութիւնը զայն կը հարցաքննէ և կը պատժէ: ասով Միացեալ ընկերութիւնը յանցաւոր չի դատուիր, ոճրագործ չկրնար համարուիլ: Հետեւաբար ոչ Միացեալ ընկերութեան և ոչ Հայ Ազգին պատասխանատուութիւն կը բերէ այդպիսի եղբունագործութիւն մը: Մասնաւորաց գործերուն կամ արարքներուն համար հանրութիւնն չէ պատասխանատու և անմոռութիւն ու յիմարութիւն է ըսել թէ ոչ հայ մը և ոչ իսկ վարժապետ մը կրնան եղբունագործ լինել: Եթէ ինքն ալ իրբև մարդ կրնան վրէժխնդրութեան դիմել և եղբուն գործել: Շատ անգամ ինքնասիրութեան կամ ինքնապաշտպանութեան զորանման պատճառ կը լինի վրէժխնդրութեան: Տեսնենք թէ Մշոյ դէպքը ինչ հանգամանաց մէջ կատարուած է և հռովմէական Հայոց Պատրիարքարանի գործունէներն ինչ աստիճան կարեւորութիւն ունին: Ինչ որ ալ լինի, այսպիսի դէպք մը բնաւին պատճառ չը կրնար լինիլ ցրտութեան և դժտութեան ի մէջ երկուց հասարակութեանց: Փողոցին մէջ երկու հոգի: Հայ և Կաթողիկ, Կաթողիկ և Թուրք, Հայ եւ Յոյն կրնան իրարու հետ կռուիլ և մին զմիւսն սպաննել, երկուքին պատկանեալ հասարակութիւնք գործը կը նկատեն իբր եղբուն և գործիչներն իբր ոճրագործ: արդարութիւնը կը քննէ գործը և կը պատժէ յանցաւորը: Այսպիսի դէպք մը երկու պատկանեալ հասարակութեանց մէջ ցրտութիւն ու գրգռութիւն յարուցանելու պատճառ չը կրնար ըլլալ երբեք:

Ազգ. Հիւանդանոցի պատմութեան և քառամեայ տեղեկագրին նոր հրատարակութիւնները կը կարդամ և իմ գիտողութիւններս ու տեսութիւններս պիտի գրեմ: Այժմէն սաչափ կրնամ ըսել

թէ գործն ըստ ինքեան կարեւորութենէ զուրկ չէ մանաւանդ թէ իւր տեսակին մէջ նոր է, հետեւաբար և Ազգ. բանասիրաց ուսումնասիրութեան և քննադատութեան առատ նիւթ կը մատակարարէ:

ՍՈՒՐ

Ազգային երեւելի գրագէտ Մ. Մամուրեան էֆ. հետեւեալ միւթարանաց գիրն ուղղած է առ Տիկին Ս. Փափաղեան:

Ազնուաւայլ Տիկին Դ. Ս. Փափաղեան

Ինչ դառն ու անբերելի հարուած. ներելի էր դուշակել պատահարներ որ մերթ ընդ մերթ կը խռովեն և կը վրդովեն հոգիներ, այլ չէր հնար երեւակայել անդամ տարածամ բաժանումն ազնուախոհ ամուսնոյդ, որ ունէր կեանք զօրեղ և հոգի կենսալի, վասն զի, ոչ միայն սիրոյ չղթալով կասկած էին ասոնք իր ազնուասուն ընտանեաց հետ, այլ և հայրենասիրութեան և ազնուագոյն զգացմանց ամուր օղակով միացած էին ազգային կենաց հետ:

Եւ սակայն, անագորոյն մահն քակեց այդ սիրայօդ կապերն և կարծես թէ ընտանեկան և ազգային շրջաններու քայքայում և ծիւղանեղոյն յոյսերու անկումն գուժեց:

Ուստի դուք, ազնիւ Տիկին, եթէ կողբաք իրաւամբ չնաչխարհիկ ամուսին մը, գորովալիւ Հայր մը, Ազգը կարտասուէ պատուական Հայու մը վրայ, իր ամենէ անձնուէր դաւակին վրայ, ու միշտ պատուոյ, արդարութեան և յառաջդիմութեան շաւղին մէջ՝ ազգասիրութեան, անձնազոհութեան օրինակ հանգիստացած և շահած է իր անունն ու յիշատակն սիրելի և ակնածելի ընող անդնահատելի դավիններ:

Անշուշտ՝ սգալի են այսօրայդ դաիններն և կը ցօղին արտասուաց կաթիլներ, բայց այդ կաթիլներ, իր սիրելեաց և Հայութեան համար պիտի լինին առ յապալս մեր սիրելի Փափաղեանի հոգւոյն աստղերն որ վճատ ու յուսահատ միտքերու սրտերը պիտի յորդորեն ընտանեկան և ազգային պարտաւորութեանց անթերի կատարման:

Եւ եթէ Ազգին հետ լալ մեծ աղետին վրայ նուիրական պարտաւորութիւն մ'է մեզի համար, ոչ նուազ նուիրական իրաւունքը պիտի լինի պատմութեան դասել մեծահոգի ամուսինդ այն նշանաւոր արանց կարգն որ ընտանիքի, Ազգին և Եկեղեցւոյ սիրոյն մէջ դրած են իրենց դեղեցիկ գործոց շարժառիթը:

Նորին յարգանքը եւ վշտակիր սիրով
Մնամ անձնուէր
ՄԱՄՈՐԵԱՆ

Զմիւռնիա, 26 Մարտ, 1888

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԺԲ.

ԲՆԱՇՐԱՌԻԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն տե՛ս թիւ 3280)

Վերոյիշեալ դէպքէ երեք ամիս վերջը օրիորդը անհանգստութիւն մը կը գտայ. բժիշկ մը կը կանչուի որ պէտք եղած դարմանները կընէ և ամիս մը վերջը ծնողաց՝ օրիորդին յղի լինելը կ'ազդարարէ. Հայրը օրիորդը կը յորդորէ որ յանցանքը խոստովանի և ցոյց տայ իրեն իւր սիրած անձը, խոստովանելով որ ղիբենք ամուսնացնէ. Աղաչանք և սպառնալիք արդիւնք մը չ'ունեցան որով Հայրը սկսաւ բարկանալ և կատղիլ. Աւա՛ղ, հէ՛գ անմեղունհին այս բարկութեան նշաններուն մի միայն արտասուք կը պատասխանէր. Հայրը զայն դիւղ խրկեց և այլ ևս անոր վրայ բան մը չ'ուզեց...

Տասնեութը ամիսներ վերջը, Տրսկոնաց պետը սպալութեան աստիճանի բարձրանալով միևնոյն քաղքէն անցնելու առիթն ունեցաւ և ուզեց երթալ կրկին օթեանիլ «ուրուականի պանդոկը» (այսպէ՛ս կանուանէին զայն). Մինչդեռ սպան կը ճաշէր, սպասաւոր մը աքսորեալ հէ՛գ աղջկան մատանին անոր մատը տեսնելով խսկոյն դնաց իւր վարպետին իմաց տալ. Այն ատեն պանդոկապետը սպան մէկ կողմ առնելով մի քանի պատուարներ նախաբաններէ վերջը անոր հարցուց թէ՛ ու՛տի՞ էր առած այդ մատանին.

—Այն ուրուականէն որ ձեր տունը տակն ու վրայ կընէր, պատասխանեց սպան խնդալով, որ ամենքնիդ ալ կը սոսկացնէր և կը դողացնէր. ամբողջ կենացս մէջ անցուցած այդ միակ հեշտալիք դիշերը անկէ ի վեր միշտ կը յիշեմ, և եկայ այս իրիկուն զայն իրեն վերադարձունելու եթէ երբէք ինձմէ պահանջելու դադարարն ունի...

Յետոյ այն խորախորհուրդ գիշերուան բոլոր պարագաները պանդոկապետին պատմեց.

Հայրը յօնքերը պուտելով ըսաւ անոր.

—Պարո՛ն, այդ մատանին այն աղջկանս կը վերաբերի զոր ես տունէս դուրս բրի. վասն զի այս մատնիով Նէ կորուսած էր այն ամեն ինչ որ դուք անկէ յափշտակած էք... միայն դուք, պարո՛ն, կրնաք մխիթարել ընտանիք մը, տեղը բերելով մօրը պատիւը և ձեր զաւկին անուն մը տալով...

Սպան մեծաւ զարմացմամբ լսեց տխուր դէպքերու այդ պատմութիւնը որք պատահած էին այն դիշերը այնչափ հեշտալի իրեն և նոյնչափ ալ աղիտարեւր այլոց համար.

Սպան՝ ազնիւ սրտի տէր լինելով և օրիորդն ալ բաւական հարուստ ըլլալով՝ մեղմացուց հօրը վիշտը և մտածելու համար տանեհինգ օր պայմանաժամ խնդրելէ վերջը ամուսնութիւնը կատարուեցաւ.

Պրօֆէսէօր Սօավէ, դասատու փիլիսոփայութեան և բնական պատմութեան ի համալսարանին Պալիայի, քնաչղջութեան հետեւեալ դէպքը հրատարակած է.

«Պալիայի դիւռուն գիմիադէտ-դեղագործ մ'որուն կը պաշտէր օգտաւէտ գիւտեր, ամեն դիշեր իւր քնոյ մէջ երկելով իւր աշխատանոցը (laboratoire) կ'երթար կէս ձգած աշխատութիւնները վերսկիւլ համար. Բուռերը կը վառէր, զոտրանները (իմպէք) կը տեղաւորէր և իւր փորձերը կը շարունակէր այնպիսի խոհեմութեամբ և այնպիսի ճարպիկութեամբ ոչ թերեւս արթուն եղած պահուն չէր կարող... Կը շօշափէր ամենափառնագաւոր նիւթերը, ամենազգու թոյները առանց վնասուելու. Երբ ցերեկները՝ լոճկաց կողմէ իրեն խրկուած դեղագործը պատրաստելու ժամանակ չէր ունենար՝ կերթար զանոնք առնելու այն դարակէն ուր դրուած էին... կը բանար զանոնք, իրարու ետէ սեղանին վրայ կը շարէր և պատրաստելու կտիւէր ամենափափաքի խնամք և ուշագործեամբ. Արդարեւ արտաքոյ կարգի բան մ'էր զայն տեսնելը որ կշիւր կ'առնէր, կտափները կընարէր ինչպէս նաեւ տաննորդաւ և հաթիւրորդաւ կրամները, դեղօձից ամենափոքր չափերը (dose) դեղագործական ճշգրտութեամբ մը կը կտէր, կը ծեծէր զանոնք, կը խառնէր և յետոյ շիշերու կամ ծրարներու մէջ կը դնէր-դեղին ընտրութեան համեմատ և ցուցափն ալ (étiquette) ճշգրտութեամբ կը փակցնէր. վերջապէս զանոնք դարակներէ միայն մէջ կը շարէր կարգաւ այնպէս որ ուզելու համար գիմիաներուն պատրաստ կրնար տալ. Աշխատութիւնը լմնալէն վերջը բուռերը կը մարէր, առած բաները տեղը կը դնէր և վերստին կ'երթար պառկելու, մինչև զարթման պահուն հանգարտ կը ննջէր».

Պրօֆէսէօր Սօավէ գիտել կուտայ թէ քնաչղջիկին աչերը հաստատապէս դոց էին, կը խոստովանի ոչ վայրերու յիշատակը և իւր աշխատութիւնները աւարտելու հաստատ դադարաւրը՝ կը բաւէին զայն դէպ ի աշխատանոց առաջնորդելու. դեղագործ ընթերցումը և պատրաստութիւնը որոնց պարունակութիւնը ինքն կանխաւ չէր գիտեր, անբացատրելի կը մնան.

Որչափ որ Պրօֆէսէօր Սօավէի և ուրիշներու համար քնաչղջիկներու՝ առանց աչերու միջնորդութեան՝ տեսողութիւնը անբացատրելի է ալ Նէ,

սակայն կարելի է այժմ գոհացուցիչ մեկնութիւն մը, բացատրութիւն մը տալ:

Թէ ի՞նչպէս «քնաչըջիկ» մ'աչքերն դոց կրնայ տեսնալ:

Պատասխան-ինչպէս որ «մագնիսացեալն» կը տեսնայ:

Անհամար և անթիւ Մագնիսական կամ քնէ-տական (hypnotisme) փորձեր (որոնց վրայ կ'արժէ երկարորէն դրել, սակայն մեր բուն նիւթոյն հետ կապ մը չ'ունենալուն համար ուրիշ առթիւ մը կը խոստանամ զրել «Հայրենիք» մէջ) մեզ կ'ուտան դրական պատասխանն. այս փորձերու մէջ մագնի-սացեալն կը տեսնայ իրերը, կ'որոյն գոյները, կը գուշակէ վտանգը, կը չափէ հեռաւորութիւնը և կը նկատէ գեղեցիկն ու տգեղը, այրն ու կինն, մեծն ու փոքրն. կատարեալ ճշգրտութեամբ կը գըտնայ պահուած իրերը, կը գուշակէ ապագան՝ իր-մէ հեռու կատարուածները-որպէս թէ ինքը ար-թուն վիճակի մ'ը հոն եղած լինէր. — կը կարգայ մարդու մարմնն անցածը, իրեն ներկայացուած գրքերը և այլն:

Արդ ինչպէս որ մագնիսացեալ մը կամ քնա-յածեալ մը առանց աչքի կրնայ կատարել սոյն պաշտօններն, այդպէս ալ քնաչըջիկ մը կը կատա-րէ նոյն պաշտօններն, վասն զի երկու պարագային մէջ ալ վիճակներն միևնոյն են, երկու վիճակի մէջ ալ ջղային դրութիւնը անբնական կերպով կը դորձէ, որուն մեքենայեղութեամբ «ջղային ոյ-ժը» որ «հեղանիւթ» անուամբ ծանօթ է, այս պաշ-տօններու կառաջնորդ է...

Ջղային հեղանիւթը մի տեսակ կենդանական զօրութիւն է որուն միջոցաւ տեղի կ'ունենան կե-նաց ուրիշ բնական երևոյթներն, և նաև մագնի-սական և քնաչըջական երևոյթներն, ինչ որ մենք աչքին կը տեսնան կըսենք, իսկ է, ջիղերն (ջղա-յին հեղանիւթ) են որ կը տեսնան, կան անպիտի կոյրեր որոնց աչքերու անգամակալման և բնա-խօսական կալմութիւնը երբեք չ'առաւարտ կամ խանգարուած չէ, աչքին բաց են սակայն չը տես-նեն ինքնը, վասն զի աչաց ջիղերն են բուն հի-ւանդը, այս տեսակ հիւանդութեան տաճիկերէն «պաղար քնոր» կըսեն-հաւորը-(amaurose, goutte serine):

Ուրեմն տեսողութեան համար ամենահարկա-ւորն աչքի աւելի ջիղերն են, և քանի որ ջիղերը ազդեցութիւնները ուղեղին հաղորդելու պաշտօն մ'ունին, կրնան կատարել իրենց պաշտօն առանց աչքի ալ, իրենց մասնաւոր «հեղանիւթոյ» միջո-ցաւ որ եթերական յատկութիւն մ'ունին:

Քնաչըջիկներու, մագնիսացեալներու առանց

աչքի միջնորդութեան՝ տեսողութիւնը կը կոչուի «հոգեկանացեալ տեսողութիւն» (vision spirituali-see):

Բժ. Կ. Յ. ՓԱՇԱՅԵԱՆ

(Շարունակելի)

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՔԱՌԱՄԵԱՅ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ Ս. ՓՐԿՁԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅԻ

1883 Յունվար 1 — 1886 Դեկտեմբեր 31

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՓՐԿՁԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅԻՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՅԻՍՆԱՄԵՆԾ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

—o—

Գրեց

ԲԻԻԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ազգային Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն ի լոյս բնծայեց սոյն երկու հրատարակութիւններ. — Քառամեայ տեղեկագիրն իւր տեսակին մէջ յայժ չ'աչեկան է, պարունակած վիճակագրական և ալ մանրամասնութեամբ, որովք կը պատկե-րացնէ ազգային այս մեծ հաստատութեան վերջին չորս տարիներու վիճակն և արդի կացութիւնն, որ ամեն հայու համար իրաւամբ համակրական է:

Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին պատմութիւնն ալ ազգային կէս դարու կենաց պատմական նկարա-գիր մ'է, յորում մեծաւ մասամբ անտիպ աղ-բիւրներէ քաղեալ՝ բովանդակուած է Հայոց Ազգին բարեգործական մեծագոյն հաստատութեան պատ-մութիւնն ի սկզբանէ մինչև 1883, մի կարևոր գործ-մեն հետաքննի բանասիրաց:

Սոյն երկու հրատարակութիւնք ի միասին կը վաճառին ի նպաստ Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին, ի զին մէկ քառորդ Օսմանեան ոսկի:

Կեդրոնատեղին է Հիւանդանոցի Հոգաբար-ձութեան գրասենեակը, Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր-խան, միջնաթաղի թիւ 48, 49, 50. Ամեն գրավաճառաց քով կը գտնուին:

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքն չը կրող օրինակներն անվաւեր են:

ԽԱՌՆ ԼՈՒԲՆ՝

Հեռագրական և թղթատարական վերատեսուչ անուանեցաւ, փոխանակ Իզդէթ էֆէնտի, նոյն վերատեսուչութեան օգնական Հասան Ալի էֆէնտի, որում այս առթիւ Պալատ աստիճանաւորուեցաւ:

— Երկաթուղեաց տնօրէններու վերջին գումարման մէջ որ ի Բէշգա, հետեւեալ կերպիւ որոշուեր է Վիէնայի, Կ. Պոլսոյ և Սելանիկի միջև ուղևորաց երթեւեկութեանց սակագինն:

Ա. կարգ, 1 քիլոմետրը 14. — սանդիւմ
Բ. » » 30. 6 »
Բ. » » 7. —

Բէշգայէն ի Սելանիկ գծին երկայնութիւնն է 4052 քիլոմետր և ի Կ. Պոլսի 1402: Հետեւաբար Բէշգայէն ի Սելանիկ առաջին կարգի ուղևորութեան գինը պիտի լինի զընթէ 150 ֆրանք և ի Կ. Պոլսի 200 ֆրանք: Երկրորդ կարգի 100 ֆրանք ի Սելանիկ և 150 ֆրանք ի Կ. Պոլսի: Երրորդ կարգի 75 ֆրանք ի Սելանիկ և 100 ֆրանք ի Կ. Պոլսի:

— «Մանիգէօն» կիմանայ թէ կայս. կառավարութիւնն հշտման զրէր է Վանայ իշխանութեանց ազատ թողուլ տեղւոյն ռուսական հիւպատոսարանի գաղտնի որ ձերբակալուած և բանտարկուած էր:

— Կրէտէի լրագիրք կը պատմեն թէ Յունաստանի թաղաւորին անուան տարեգարձին առթիւ ցոյցեր կատարուեր են Հանաթի մէջ:

Թէև, կ'ըսէ «Թարիգ», կարեւորութենէ զուրկ է մէկ քանի վատերու այս ըմբոստութիւնը, սակայն միւս կողմէ ցաւալի է տեղւոյն կառավարութեան լուռ մնալն ու հեղինական հիւպատոսին այս տեսակ ցոյցերու պատրաստութեանց մասնակցին:

«Թարիգ» նոյնպէս հաւատ չընծայեր Կրէտէի լրագրաց միոյն մէջ հրատարակեալ ինչ ինչ տեղեկութեանց ի մասին տեղւոյն ընդհանուր ժողովոյ անդամաց զիտաւորութեանց:

— «Յառ տիւ Պոսֆոն» լրագիրն, որ գաղաղման գատապարտուած էր, բարձրագոյն ներման արժանացած լինելով, երեքշաբթի օր հրատարակուիլ սկսաւ:

— Իզմիրէն կը զրեն թէ անցեալ հինգշաբթի, Կիւմ Օվասի կոչուած դաշտին մէջ, մենամարտ մը տեղի ունեցեր է ընդ մէջ քաղաքին խալական զեր-հիւպատոսին և հիւպատոսական պաշտօնէի

մը: Մենամարտը կատարուեր է սուրով և հիւպատոսը թեթև հարուած մը տուեր է իւր հակառակորդին երեսին: այս վերջնոյն ստացած վիրքը ծանրը չէ: Մենամարտին շարժառիթը չգիտցուիլ տակաւին:

— Պոլսոյ Ապահովութեան Սնտուկի տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ ի գիւրութիւն հասարակութեան Ապահովութեան Սնտուկի գրասենեակն ուրբաթ օրերն ևս բաց պիտի մնայ միայն Բամազան ամսոյ մէջ:

— «Ռէֆօն» կը պատմէ թէ Իզմիրի հեղինական դեր-հիւպատոս Պ. Բարա-Յօրիկատէս անցեալ հինգշաբթի օր առագաստանաւ մը այցելեր է որ նաւահանգիստ կը մտնէր, հեղինական դրօշ պարզած: Մանրաման խուզարկութենէ մը յետոյ նաւուն մառանին մէջ գտեր է արդիւնալ զէնքեր և գողերու յատկացեալ գործիներ, մեծաւ քանակութեամբ: Նաւապետն ու նաւաստիք ձերբակալուեր են եւ Երա պիտի զրկուին:

— Մուշէն բարձրագոյն պաշտնատանց ուղղեալ հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ անցեալ դիշեր մէկ քանի հոգիներ Վանայ և Բաղէշի Հայ-Հռոմէականաց առաջնորդ Յովհաննէս Գերապայ-ժառի (որ Մուշ կը բնակի) տունը կը մտնեն, և դերապայծառը տան-երկու տեղէն վերաւորելէ յետոյ խոյս կուտան: Տեղական իշխանութիւնք չարագործներն հալածելով կը ձերբակալեն: Սօքա էին Միացեալ Հեղեթութեան վարժարանին դասատուներէն մին և երեք ուրիշ հայեր: Տեղական կառավարութիւնն այժմ կը միտուէ նոցա դըրդուիչներն ու մեղադիրներն: Գերապայծառն եւս դարմանուելու վրայ է:

Բ. Դուռն և գատական նախարարութիւնն հեռագրաւ հրաժաններ զրկեցին տեղւոյն կուսակալին և ընդհանուր գատախաղին որպէսզի կանոնաւորապէս և կատարելապէս հարցաքննեն ոճրին հեղինակներն, նոցա գրդուիչներն ու մեղադիրներն, երեսն հասնեն ոճրին բուն պատճառներն ու շարժառիթներն, և տնօրինեն օրինական պատիժները:

— Հինգշաբթի օր ժամը 8ին Նախարարաց Խորհրդոյ նստի պահուն Օսմ. Կայս. Պանքայի տնօրէնք Պ. Պ. Յօսթէր և Տըվօ Բ. Դուռը գնացին ըստ հրաւերի Մեծ-Եպարքոսին և Նախարարաց Խորհրդոյ գումարուած սրահին կից առանձին սենեակ մը սպասեցին: Նախարարաց Խորհուրդն այդ պահուն ինչ ինչ տեղեկութիւններ առաւ իրենցմէ, 2 կէս միլիոնի փոխառութեան առթիւ:

Ժամը 9 կէսին Նախարարաց Խորհուրդը ցըրուեցաւ և յետոյ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին նախագահութեամբ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարեցաւ զոր կը կազմէին Ելմուական ու Ներքին գոր-

ծոց Վսեմ. նախարարք և Օսմ. Պանքայի տնօրէնք: Այս յանձնաժողով, որ փոխառութեան խնդրով պրազնցաւ, ցրուեցաւ ժամը 11 կէսին: Եւ կարծուի թէ խորհրդակցութիւնք վերջնական արդիւնք մը չեն ունեցած:

— «Թէրճէմանը Հագըզադ» լրագիրն, որ ժամանակէ մ'ի վեր դադարման դատապարտուած էր, բարձրագոյն ներման արժանացած լինելով հինգշաբթի օր հրատարակուիլ սկսաւ:

— Հրէից Խախամապետի տեղապահ Մօյիզ Լէվի էֆէնտի, որ բաղում տարիներէ ի վեր կը վարէ զայդ պաշտօն, յառաջիկայ կիւրակէի համար ի ժողով հրաւիրած է հրեայ հասարակութեան երեւելիներն վստահեցնել քան զպատուիրակաց որք պիտի ընտրեն զԽախամապետն: Այս ժողով որում պիտի մասնակցին 80 երեւելիք տեղի պիտի ունենայ Մօյիզ Լէվի էֆէնտի տան մէջ ի Գուզկուն-ճուք:

Խախամապետի ընտրութիւնը պիտի կատարուի յուլիս 17/28ին:

— Ֆրանսական դեսպան Մոնզէպէլլօ կոման երէկ Պրինսիպի ճամբով Բաքիդ ուղևորեցաւ: Ն. Վսեմութիւն երեք չաբաթի չափ անդ մնալէ յետոյ, մայրաքաղաքս պիտի վերադառնայ կոմսուհւոյն հետ: Ի բացակայութեան դեսպանին, դեսպանատան գործերը փոխանորդաբար պիտի վարէ խորհրդական Պ. Էմպէռ:

— Կըսուի թէ Ալէմազի կողմը եօթն աւաղակաց խումբ մը երեւան ելեր է որք կը փորձեն արագափութիւններ ի գործ դնել: Սկիւտարի կառավարիչ Պահրի փաշա խումբ մը հեծելազօրք ճանաչ հաներ է որք գնացեր են չարագործներն հալածելու, սակայն ոչ ումք պատահելով ետ դարձեր են:

— Երեքշաբթի դիշերուան փոթորիկն և յորդահոս անձրեւը բաւական մնաս պատճառեցին մայրաքաղաքիս այլևայլ կողմերը, մանաւանդ ի Պալթա Լիմանը ուր բաւական արտօրայք և բանջարեղէնի պարտէզներ մնասուեցան: Զուրերն Հալիմ փաշայի երկու գեղեցիկ երկվարներն և ուրիշ անասուններ քչեցին տարին: Հիսարի և Պէպէքի ծովեղերեայ ասպարանաց քարափները բաւական մնասուեցան:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Մշոյ Հովմէական ազգայնոց Առաջնորդ Յովհաննէս Գերադայժառն վերաւորման նկատմամբ

մայրաքաղաքս հասած հեռագիրք ինչպէս կը տեսնուի մեր Խառն լրոց մէջ, ծանօթ են մեր ընթերցողաց:

Մշոյ Առաջնորդական Տեղապահ Արթ. Յովհաննէս վարդապետ Մուրատեանց այս մասին հեռագիր մը ուղղած էր ի Պատրիարքարան. սակայն սոյն հեռագրին պարունակութիւնը անորոշ լինելով, Պատրիարքարանէն հեռագրաւ յանձնարարուեցաւ որ աւելի ընդարձակ և որոշ տեղեկութիւններ տայ սոյն արկածին առթիւ:

Տ. Յովհաննէս վարդապետի պատասխանագիրը հաւանականաբար թղթատարով պիտի ժամանէ:

Կրօնական Ժողովը իւր երկամեայ շրջանն աւարտած լինելով հրաժարագիր մատուցած է առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն:

Կրօնական Ժողովն իւր համարատուութիւնը պիտի ստորագրէ յառաջիկայ երկուշաբթի օր, մատուցանելու համար Ազգ. Ժողովոյ որոյ բացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ ուրբաթ օր:

Ըստ որոյման Ազգ. Ժողովոյ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ հրահանգներ ղրկուեցան մայրաքաղաքիս զանազան եկեղեցեաց քարոզիչներու, որպէս զի իւրեանց թաղի պակասեալ երեսփոխանաց անդ նորոգ ընտրութիւն կատարեն:

Շապին Դարա-Հիսարի Ազգայինը հեռագիր մ'ուղղելով ի Պատրիարքարան խնդրած են եպիսկոպոսութեան վկայագիր տալ վիճակին առաջնորդներ կարաբեան Արթ. Տ. Պետրոս վարդապետի:

Սոյն հանրագիրը դաւառին ընդհանուր Ժողովոյ կողմէ պէտքէր ստորագրուիլ ըստ օրինի:

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք թէ Վեհ. Սուրբանը բարեհաճած է Իւլայի Ա. Աստիճան չընորհել Բ. Դրան ըրաւագէտ խորհրդական Նորատունկեան Վսեմ. Գաբրիէլ էֆէնտի:

Կրօնական Ժողովն իւր սովորական նիստն ըրաւ երկուշաբթի օր, և ի մէջ այլոց Շահպաղեան Արթ. Յակոբ վարդապետի բացատրութիւններն լսեց իւր խնդրոյն վերաբերմամբ: Ժողովն յանձնարարեց Տ. Յակոբ վարդապետի օր գրաւոր կերպով հաղորդէ զանոնք:

Բերայի Հայ իգական սեռի Արհեստանոցի հիմնարկութեան առաջին տարեշրջանը լրացած լինելով, Այսպատանոցի արտադրութեանց մի ցուցահանդէսը տեղի պիտի ունենայ այս օրէն սկսեալ մինչև մայիս 22 կիրակի օրն:

Մայրաքաղաքիս ֆրանսական լրագիրներէն
Լէվընդ Հէրալտ և Սթամպուլ Համակրալից լեզ-
ուաւ կը խօսին Ազգ. Հիւանդանոցի յիսնամեայ
պատմութեան և Հոգաբարձութեան քառամեայ
տեղեկագրոյն վրայ և կը դրուատեն սոյն պատ-
ուաբեր հաստատութեան օգտակարութիւնը։ Ման-
աւանդ թէ Ազգ. Հիւանդանոցի վերաշինութեան
վրայ խօսելով նոյնին յաջողութեան յոյս և փա-
փաք կը յայտնեն։

Ուսումնական Խորհուրդն իւր սովորական նիս-
տըն գումարելով երէկ ի Պատրիարքարանի ընդնա-
խագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ա-
տենապետութեամբ Տօբթօր Թիրեաքեան Էֆ. ի
մէջ այլոց զբաղեցաւ կրթական պիւտճէի, դա-
սադրոց վաւերացման, ուսուցչական վկայագրոց
եղանակի փոփոխման և դասագրոց ընտրութեան
խնդիրներով։

Խորհուրդը որոշեց յաջորդ նիստին հրաւիրել
մայրաքաղաքիս գլխաւոր դասատուները, նախորդ-

վաւերութեան կողմէ պատրաստեալ ուսմանց ծրա-
դրին և աղիւսակին վրայ խորհրդակցելու համար։

Դատաստանական Խորհուրդն ալ իւր սովորա-
կան նիստն ըրաւ երէկ ի Պատրիարքարանի և ա-
մուսնական կարգ մը խնդիրներով զբաղեցաւ։ Ամեն.
Ս. Պատրիարք Հայրը պահ մը նտխապահեց Դա-
տաստանական Խորհրդոյ։

Նիկովիդիոյ Առաջնորդ Գեր. Ստեփան եպիս-
կոպոս Յովակիմեան Պարտիզակցի Յակոբ անուն
Սարկաւազի մը վարդապետութեան աստիճան պի-
տի շնորհէ վաղն առաւօտ ի Նիկովիդիա։ Արմաշու
վանահայր Գեր. Տ. Խորէն Ս. Եպիսկոպոս Աշք-
եան և Միրեան Արթ. Տ. Յովհաննէս Աւագ քահա-
նայ անձամբ ներկայ պիտի դառնան սոյն ձեռնա-
դրութեան։

— 110 —

— Պ. Վահան Բաղբերունի, ուսանող բժշ-
կութեան եւ օրիորդ Հայկանուշ Էմիրդէեանց,
դուստր հայ վաճառականի ի Ղազան քաղաքի։

Թաղէոս աղա տկար լինելով չէր կրցած
ներկայ գտնուիլ։

Ամենուն ուշն նորեկաց վրայ դարձան,
անձկանօք կապասէին թէ՛ ո՛ր խումբէ պիտի
ընդունուէին, մեր ընթերցողաց այս ծանօթ ան-
ձերը՝ ներկայք ողջունելով՝ սրահին ձախ կողմի
անկիւնը յառաջացան եւ հոն նստող բարեկիրթ
օրիորդներէ եւ երիտասարդներէ մեծավայել
ընդունելութիւն գտան։ Այդ խումբը Խրիսթո-
վիչի ընտանիքը եւ մի քանի երեւելի ընտանիք-
ներէ կը բաղկանար։

Հետաքրքիր անձեր զարմանօք իրարու կը
հարցնէին թէ՛ «ի՞նչու այս «արմատիկայներու»
այսչափ մեծ ընդունելութիւն կ'ընեն»։

Այս ընտիր խումբի մէջէն չքեղափայլ օրի-
որդի մը աչերն կարմրած էին, կարծես թէ գի-
շերն ի բուն արտասուած էր. սակայն գէմքը ոչ
տօգոյն եւ ոչ ալ յողնաբեկ էր. դրեթէ ինքն
իր վրայ կքեալ սրտադրու թախծութիւն մը եւ
հոգեյոյզ մեղամաղձոտութիւն մ'ունէր, նայ-
ուածքը «սէր» եւ միանգամայն «վրէժ» կը յայտ-
նէր... ախուր եւ մտախոհ նստած էր այդ
խումբի մէջ գրեթէ լուռ ու մունչ։ Յանկարծ
ուշաբերեց եւ աչերն կասկածոտ իր շուրջը բո-
լորեց երբ Վահանի անունն լսեց. յուսոյ եւ

— 111 —

ուրախութեան շողեր փայլել սկսան ներս մե-
լամաղձիկ դիմաց վրայ. հրեշտակի մը պէս թե-
ւերը բացաւ եւ Վահանի ձեռքը սեղմեց ու ժ-
գին. եթէ Վահան զայն ետ չը հրէր թերեւս
զինքը գրկէր։

— Ա՛հ, որչափ անխոհմ կը վարուի, կ'ըսէր
ինքնին Վահան. պիտի մատնէ սէրը...

Վահան՝ Հայկանուշի հետ՝ Մարիեաէ շատ
հեռու նստաւ, որովհետեւ կը տեսնէր որ ամե-
նուն ուշադրութիւնը իր վրայ էր դարձած։
Հայկանուշի դառնալով՝

— Ինչպէս, գեղեցիկ է տեսարանն, ըսաւ։

— Գեղեցիկ, բայց ձանձրացուցիչ ալ է։

— Ինչո՞ւ։

— Վասն զի անծանօթ եւ օտար դէմքեր
շատ կան։ Եւ ինքնիւրեն կ'ըսէր, «ա՛հ, չեմ խաբ-
ուեր, նամակն իրն է եղեր, կը սիրէ. Վահա-
նը...» Աստուած իմ, Մարիեա Վահանը սիրէ
եւ... Վահան ալ Մարիեան...։

— Ի՞նչ կ'ըլլայ, միթէ՞ ես ալ քեզի պէս
անծանօթ չեմ այս ընկերութեան։

— Բայց ի՞նչպէս անծանօթ... այդ ի՞նչ
ընդունելութիւն էր որ ըրաւ քեզ Մարիեա...։

— Խրիսթովիչի ընտանիքէն եւ սա երկու
սպաներէն զատ ոչ զոք կը ձանձնամ, տե՛ս երա-
ժըշտութիւն սրտերն կը հրահարէ եւ անդա-
ներն կ'ողեւորէ իւր հոգեյոյզ շեշտերով։

— Բայց Մարի ինչո՞ւ այդչափ տխուր է իր

ÉCHO DE PARIS

ԲԱՐԻՋԵԱՆ ԱՐՁԱԴԱՆԳ

Կամ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Վերածննդ ի հայ

ԲԻԻՋԱՆԳ Մ. ՊՕՋԱՃԵԱՆ

Սոյն ֆրանսերէն զրուցատրութիւնն, որ Բարիզի բարեկիրթ դասուց մէջ խօսուած ֆրանսերէն լեզուին կատարեալ հայելին է, կը պարունակէ կենաց ամեն գործողութեանց վրայ ընտանեկան, առեւտրական պէս պէս խօսակցութիւններ, քանի մը հազար ոճեր, դարձուածներ, հոմանիշ բառերու այլապէս կիրառութիւնքն, տոմարներու, փոխանակագրերու, նամակներու օրինակներ, այնպէս որ իւր բազմադիմի առաւելութեամբ զրուցատրութեան միակ ուղեցոյց մը կրնայ լինել ազգային վարժարաններու ուսանողաց, ինչպէս նաեւ օգտակար առաջնորդ մը՝ ինքնընտել ուսանողաց ձեռքն:

Գին 10 դահեկան

Դիմել ի կեդրոնական գրատուն (Բ. Մ. Պօզաճեան), Ձագմազ ճըլար-եօգուչ, թիւ 56:

Ազգային վարժարանաց մասնաւոր զեղջ

— 112 —

ուրախ ըլլալու օրն է. այս հանգէս քայլ մ'է գէպի երջանիկ ապագայն. դիմացը վրայ, հազիւ զսպուած տխրութիւն մը կայ որ այս ուրախութեան հետ միացած է սակայն առանց տնոր մասնակից ըլլալու...

— Արդէն գինքը միշտ վշտահար ու անուր գտած եմ... ո' գիտէ թերեւս ամուսնութեան սպառնաւոր տխուր է. որովհետեւ շատ հարսեր տեսած եմ որ իրենց պսակադրութեան դիչերը յորդահոս արցունքներ թափած են, բայց «ի՞նչու» իրենք եւս չեն գիտեր. այդ «ի՞նչուին» պատասխանն ամեն ժամանակի զխրին չէ գլուխալ:

Վահան ստիպուած էր այսպէս խօսիլ, զի մի գուցէ Հայկանուչ կասկածի իր վրայ:

Մարիեաի արտամանոյշ եւ աղերսարկու ակնարկը Վահանի սիրանոյշ նայուածքին պատահեցաւ, կարծես Մարիեա իր այս անհարկով ներողութիւն կը խնդրէր այս հանգիսին հերոսուհին ըլլալուն համար:

Նուազն «վալս» մը սկսաւ ածել. ոտքեր բնազդմամբ սկսան շարժել եւ սլարն սկսաւ. երաժշտութիւնն մոգիչ ոգի մ'է կարծես, քարն իսկ տեղէն կը շարժէ:

Վահան վշտահար աչօք կը դիտէր Մարիեան որ Վլատիմիրի նաւ թեւերուն մէջ իբր անկենդան դիակ մը կը շարժէր... Վլատիմիրի գոհ եւ ուրախ էր, կարծես կ'ըսէր մտովին:

ՄԵԾԱՊՍՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

ԳՐԵՑ. — Յ. Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Հրատարակիչ. — Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻՋՊԱՆԵԱՆ

Համբաւաւոր Յ. Յ. Պարոնեան էֆ. ի երգիծարան գրչի արդիւնքն եղող սոյն զաւեշտական վիպասանութիւնն, որ երբեմն թերթ առ թերթ հրատարակուելով մեծ ընդունելութեան արժանացած, այլ սակայն հրատարակչին կամքէն վեր պատճառներով դադրած էր, այս անգամ տպագրութիւնը ամբողջացած լինելով, կալմեալ կը վաճառուի ամէն Հայ գրավաճառաց, եւ մասնաւորապէս Յ. Փալաթեան եւ Սուճի Պօղոս աղաներու խանութները:

Գին 6 դրուչ

Կեդրոնատեղին է Հրատարակչին տպարանը, Կ. Պօլիս, Բիզա փաշա խան, թիւ 3:

ՏԵՐ-ԻՄԱՅԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ — Մ. ՍԱՐԸԵԱՆ

— 109 —

դեցութեան շնորհիւ ուրախ իրենց գոյութիւնն իսկ մոռցած էին:

Ոմանք խուճար կազմած իրենց գաղափարակիցներու հետ կը վիճէին եւ կամ նորեկներու վրայ դիտողութիւններ կ'ընէին, ոմանք հետաքրքիր խօսակցութեան մը մասնակից էին, վերջապէս ամեն խուճար իր խօսակցութեան նիւթն ունէր. Նորեկի մը ներկայացումը գլուխները յինքն կը դարձունէր. ամէն խուճար իր մէկ անդամն կը յուսար գտնել. եւ երբ ներկայացողին հետ ծանօթութիւն չ'ունենային, հետաքրքիր ուշ կը դնէին նորա անունն եւ պաշտօնը հասկընալու համար եւ այս իրենց խօսակցութեան նիւթ կը մատակարարէր որ երբեմն վիճարանութեան կը փոխուէր:

Շատեր խօսակցելով պարահանդիսի կարգադրութեանց վրայ խիստ կանոնաւոր եւ խիստ ճոխ ու շուայլ կը գտնէին եւ ոմանք ալ իրենց խօսակցութեան նիւթ ըրած էին նշանախօսութիւնը:

— Ո՛հ, որչափ բաղդաւոր է Մարիեան, կ'ըսէր մին, որ ընտիր երիտասարդ սպայ մը պիտի ունենայ իրեն ամուսին:

Բայց Վլատիմիրը ի մօտէ ճանչցողներ Մարիեաի վրայ իր ցաւէին եւ կ'ամիստային...

Մէկէն ի մէկ ձայները գաղթեցան եւ լուսութիւնը տիրեց ամբողջ սրահի մէջ. եւ գլուխներ գէպի դուռն ուղղուեցան. ներկայացնողին խորթ ձայնը հնչեց: